Μακεδονικά

Τόμ. 11, Αρ. 1 (1971)

Θεοδώρου Σαδικάκη, Η εν Μακεδονία δράσις του Πείσωνος

Δ. Κανατσούλης

doi: [10.12681/makedonika.953](https://doi.org/10.12681/makedonika.953)

Copyright © 2015, Δ. Κανατσούλης

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Κανατσούλης Δ. (1971). Θεοδώρου Σαδικάκη, Η εν Μακεδονία δράσις του Πείσωνος. *Μακεδονικά*, 11(1), 412–413. <https://doi.org/10.12681/makedonika.953>

ὡς καὶ ὁ ἴδιος συγγραφεὺς ἀναφέρει (σελ. 217 σημ.) εἰς τὸ δεύτερον μέρος τοῦ ἔργου, τὸ ὁποῖον θὰ περιλαμβάνῃ τοὺς ἐπαρχιακοὺς ἄρχοντας τῶν αὐτοκρατορικῶν χρόνων.

Τὸ ἔργον συντάχθη μὲ μέθοδον καὶ πολλὴν ἐπιμέλειαν καὶ ἐξαντλεῖ ἀπὸ πάσης ἀπόψεως τὸ θέμα. Ὁ συγγραφεὺς ἐν αὐτῷ συνεκέντρωσεν ὅλας ἀνεξαίρετως τὰς πηγάς, τὰς ἀναφερομένας εἰς τοὺς Ῥωμαίους ἄρχοντας τῆς ἐπαρχίας Μακεδονίας, καὶ τὴν σχετικὴν βιβλιογραφίαν, ὥστε εἶναι δυνατόν νὰ καταστῇ εὐκολωτέρα ἡ σύνταξις μιᾶς ἱστορίας τῆς σκοτεινῆς αὐτῆς περιόδου τῆς Μακεδονίας. Διὰ τῆς προσωπογραφίας προστίθεται ἱκανὸς ἀριθμὸς νέων ἀρχόντων, ἀγνωσμένων ἢ μὴ περιληφθέντων εἰς τοὺς πίνακες, διορθώνονται ἐσφαλμένοι ἀπόψεις τῶν προηγουμένων ἐρευνητῶν ὡς πρὸς τὰ πρόσωπα καὶ τὸν χρόνον δράσεως αὐτῶν. Πληθὺς δὲ προβλημάτων ἐξετάζονται τὸ πρῶτον καὶ δίδεται ἱκανοποιητικὴ λύσις.

Γενικῶς ἡμποροῦμεν νὰ εἰπώμεν ὅτι εἶναι ἡ πληρεστέρα καὶ πλέον ὁλοκληρωμένη προσωπογραφία τῶν Ῥωμαίων ἀρχόντων τῆς ἐπαρχίας Μακεδονίας ἀπὸ ὅσας ἔχουν γραφῇ μέχρι σήμερον.

Δ. ΚΑΝΑΤΣΟΥΛΗΣ

Θ ε ο δ ῶ ρ ο υ Σ α ρ ι κ ᾶ κ ῆ , 'Η ἐν Μακεδονίᾳ δρᾶσις τοῦ Πείσωνος. «Πλάτων» 8 (1966), σελ. 317-336.

Ἐν αὐτῇ διαπραγματεύεται ὁ σ. ἐν ἐκτάσει περὶ τῆς δράσεως τοῦ ὀνομαστοῦ Ῥωμαίου διοικητοῦ τῆς Μακεδονίας Λ. Καλπουρνίου Πείσωνος Καισωνίνου κατὰ τὰ ἔτη 57 μέχρι 55 π.Χ. Ἡ μελέτη διακρίνεται διὰ τὴν καλὴν διάρθρωσιν. Χωρίζεται εἰς 4 μέρη: εἰς τὸ πρῶτον ὁ σ. ἐξετάζει τὰς συνθήκας, ὑπὸ τὰς ὁποίας παρεωρήθη εἰς τὸν Πείσωνα ἡ ἐπαρχία τῆς Μακεδονίας, εἰς τὸ δεύτερον τὴν πρὸ τῆς ἀφίξεως αὐτοῦ ὑπάρχουσιν κατὰστασιν ἐν Μακεδονίᾳ, εἰς τὸ τρίτον τὴν στρατιωτικὴν δρᾶσιν αὐτοῦ καὶ εἰς τὸ τέταρτον τὴν διοικητικὴν δρᾶσιν του ὡς κυβερνήτου τῆς Μακεδονίας. Εἰς τὸ τελευταῖον ἐξετάζει ἐν πρώτοις τὰ μέτρα, τὰ ὁποῖα ἐφήρμοσεν ὁ Πείσων κατὰ τοῦ γηγενέως πληθυσμοῦ καὶ ἀκολούθως κατὰ τῶν ἐγκατεστημένων Ῥωμαίων εἰς τὴν ἐπαρχίαν.

Ἐπειδὴ αἱ πληροφορίες περὶ τοῦ Πείσωνος προέρχονται ἀποκλειστικῶς σχεδὸν ἀπὸ τὸν ἐχθρικὸς διακείμενον Κικέρωνα, ὁ σ. προσπαθεῖ νὰ ἐξακριβώσῃ μέχρι ποίου σημείου δύνανται νὰ γίνονιν ταῦτα πιστευτά. Ὁ Κικέρων εἰς τὸν στρατιωτικὸν τομέα παρουσιάζει τὰς Μακεδοναὺς παντελῶς ἀνίκανον καὶ ὅτι μόνον συμφορὰς ἐπρόκαλεσεν εἰς τὸν Ῥωμαϊκὸν στρατόν, ὡς πρὸς δὲ τὴν διοίκησιν τῆς ἐπαρχίας ἐμφανίζει τοῦτον ὡς τὸν πλέον ἀσυνείδητον ἐπαρχιακὸν ἄρχοντα τῆς Ῥώμης, ὅπου οἱ μὲν γηγενεῖς ἐταλαιπωροῦντο δεινῶς, οἱ δὲ ἐγκατεστημένοι εἰς τὴν ἐπαρχίαν Ῥωμαῖοι ἀπηνῶς ἐδιώκοντο. Ὁ σ., μὴ δεχόμενος ταῦτα ἐξ ὁλοκλήρου, τὰς μὲν ἀποτυχίας τοῦ Πείσωνος ἀποδίδει εἰς τὰς ἀνεπαρκεῖς δυνάμεις, μὲ τὰς ὁποίας ἐφοδιάσθη ἀπὸ τὴν Ῥώμην, τὸ δὲ ὅτι μετ' αὐτὸν μέχρι τοῦ 49 π.Χ. ἐπεκράτησε σχετικὴ εἰρήνη εἰς τὴν Μακεδονίαν νομίζει ὅτι ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν ὅτι ἡ στρατιωτικὴ δρᾶσις αὐτοῦ δὲν ὑπῆρξε τὸσον ἀτυχής, ὅπως τὴν παρουσιάζει ὁ Κικέρων. Ὡς πρὸς τὴν διοικητικὴν δρᾶσιν του εἰς τὴν ἐπαρχίαν ὁ σ. προσπαθεῖ νὰ δείξῃ ὅτι αἱ καταπιστευτικαὶ μέθοδοι αὐτοῦ δὲν διέφερον τῶν μεθόδων τῶν ἄλλων Ῥωμαίων διοικητῶν. Εἰς τινὰς μάλιστα περιπτώσεις ὁ Πείσων ἔλαβεν εὐεργετικὰ μέτρα ὑπὲρ τῶν ἐλληνικῶν πόλεων κατὰ τὸν Ῥωμαίων πιστωτῶν. Ἀλλ' ἐναντίον τῶν ἐγκατεστημένων Ῥωμαίων εἰς τὴν Μακεδονίαν ἦτο ἀμείλικτος. Εἰς τὸ σημειον ὅμως τοῦτο ὁ σ. ἔπρεπε νὰ κάμῃ διάκρισιν τῶν ἐγκατεστημένων ἁπλῶς ἐν Μακεδονίᾳ Ῥωμαίων ἀπὸ τοὺς τραπεζίτας καὶ τοὺς ἐμπορευομένους (negotiatores, σ υ μ π ρ α γ μ α τ ε υ ὁ μ ε ν ο ι) καὶ τοὺς δημοσιῶνας (publicani), τοὺς ὁποίους ὁ Πείσων ὡς ἀνήκοντας εἰς τὴν ἱππικὴν τάξιν ἐχθρεῖετο. Μόνον οὕτως εἶναι δυνατόν νὰ

δικαιολογήσωμεν, πώς εις τήν Βέροιαν τιμᾶται διά μνημείου ὑπό τῶν Ρωμαίων. Οἱ ἐγκληνοὶ Ρωμαῖοι δὲν εἶχον λόγους νά εἶναι δυσηρεστημένοι μέ τόν διοικητήν. 'Εν πάσῃ περιπτώσει ή μελέτη εἶναι λίαν ἐμπεριστατωμένη καί μεθοδικῶς συντεταγμένη.

Α. ΚΑΝΑΤΣΟΤΑΗΣ

'Ο λ γ α ς Μ π ο ρ ί σ ο β ν α Σ π ά ρ ο, 'Η άπελευθέρωση τής 'Ελλάδος και ή Ρωσία, 1821-1828. Σοβιετική 'Εκδοση από τόν 'Οργανισμό «ΜΙΣΛ» (ΣΚΕΨΗ), Μόσχα 1965. Μετάφραση στήν ἑλληνική από τὰ ρωσικά από τόν 'Α. Σαραντόπουλο, μέ θεώρηση και ἐπιμέλεια τοῦ Ν. Σ. 'Αλεξίου, 'Εκδοτικός οἶκος Γεωργίου Φέξη, 'Αθήνα 1971.

Τελευταία κυκλοφόρησε ή ἐν ἐπικεφαλίδι ἐνδιαφέρουσα μελέτη, μεταφρασμένη από τὰ ρωσικά, τής Ρωσίδος συγγραφῆος 'Ο λ γ α ς Μ π ο ρ ί σ ο β ν α Σ π ά ρ ο. Τό βιβλίό αὐτό κυκλοφόρησε ἐπικαιρα στήν 'Ελλάδα μέ τήν εὐκαιρία τῶν 150 χρόνων τής ἐπαναστάσεως και παρέχει ἀφθονο καί ἀγνωστο ὕλικό στόν 'Ελληνα ἐρευνητή, προερχόμενο από ρωσικῆς ἱστορικῆς πηγῆς.

Πρὶν εἰσελθῶ στήν ἀνάπτυξη τοῦ περιεχομένου, ἔχω νά προσθέσω ὅτι κατά τήν δεκαετία 1960-1970 κυκλοφόρησαν ἐδῶ ἄλλα δύο βιβλία, πού ἔχουν σχέση μέ τόν ἀπελευθερωτικό μας ἀγώνα τοῦ 1821, γραμμένα από τόν Ρῶσο ἱστορικό Gr. Arch: α) 'Η Φιλική 'Εταιρεία (ρωσιστί), Μόσχα 1965. β) 'Η 'Αλβανία και ή 'Ηπειρος κατά τὰ τέλη τοῦ 18ου και ἀρχᾶς τοῦ 19ου αἰῶνα (ρωσιστί). 'Εκδοση τής 'Ακαδημίας 'Επιστημῶν τής Σοβιετικῆς 'Ενώσεως, Μόσχα 1965. Τό βιβλίό αὐτό πολὺ χρήσιμο γιά τήν 'Ηπειρο και τήν Δυτική Μακεδονία, μετεφράσθη στήν ἑλληνική ὑπό τοῦ I.M.X.A. τής 'Εταιρείας Μακεδονικῶν Σπουδῶν και κυκλοφόρησε πολυγραφημένο σέ μικρό ἀριθμό ἀντιτύπων. Στή σελίδα 244 τοῦ ἔργου βλέπω ὅτι ή συγγραφεὺς 'Ο. Σπάρο στήν τελευταία 20ετία ἔχει ἐκδῶσει και ἄλλες δύο ἐργασίες σχετικῆς μέ τήν ἐπανάσταση τοῦ 1821 μέ τοὺς τίτλους: α) 'Η ἐξωτερική πολιτική τοῦ Κάνιγκ και τὸ ἑλληνικό ζήτημα, «Ζητήματα 'Ιστορίας», 1947, No 12, και β) 'Ο ρόλος τής Ρωσίας στόν ἀγώνα τής 'Ελλάδος γιά τήν ἀνεξαρτησία, «Ζητήματα 'Ιστορίας» 1949, No 8.

Τό βιβλίό διαιρεῖται πλὴν τής εἰσαγωγῆς και τής βιβλιογραφίας σέ 8 κεφάλαια. 1. Πῶς ἄρχισε τὸ ἀπελευθερωτικό κίνημα. 2. 'Η μεγάλη ἐπανάσταση. 3. 'Η ἑλληνική ἐπανάσταση και ή Ρωσία. 4. 'Η πολιτική τοῦ Γεωργίου Κάνιγκ. 5. Τὸ ἑλληνικό πρωτόκολλο. 6. 'Η σύμβαση τοῦ Λονδίνου τοῦ 1827. 7. 'Η ναυμαχία τοῦ Ναυαρίνου. 8. Τὸ τέλος.

Στὴν εἰσαγωγή τοῦ ἔργου ή 'Ο. Μπ. Σπάρο γράφει ὅτι 7 χρόνια ὕστερα από τήν καταστροφή τῶν στρατιῶν τοῦ Μεγάλου Ναπολέοντα και ἐνῶ εἶχε ἐκμυθηνισθῇ κάθε ἀπελευθερωτική κίνηση στήν 'Ιταλία και τήν 'Ισπανία, ἄρχισε ή ἐθνική ἑλληνική ἐπανάσταση τοῦ 1821, ή ὁποία μέ ταχύτητα ἀστραπῆς ἐξαπλώθηκε στήν αἱματόβρεκτη γῆ τῶν 'Ελλήνων, στήν Πελοπόννησο, σ' ἓνα μέρος τής 'Ηπειρωτικῆς 'Ελλάδος και σέ κάμποσα μεγάλα ἑλληνικά νησιά. 'Η εἰδηση τής ἐπανάστασεως τής 'Ελλάδος, μιάς θώρας μεσογειακῆς, ή ὁποία εὐρίσκετο ἀπάνω στίς ὑδάτινες συγκοινωνίες από τήν Εὐρώπη πρὸς τήν 'Οθωμανική αὐτοκρατορία, τήν 'Αφρική και τήν 'Απὼ 'Ανατολή, συνεταιράξε τις εὐρωπαϊκῆς κυβερνήσεις, γιατί από τὸ καθεστῶς πού θά ἱδρύετο στήν 'Ελλάδα μετά τήν ἀπελευθέρωσή της, θά ἐξηρτῶντο ποικίλα συμφέροντα πολιτικά, οἰκονομικά και στρατιωτικά. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον τὸ ἑλληνικό ζήτημα θά ἐγίνετο μοιραία πρόβλημα τής εὐρωπαϊκῆς διπλωματίας και ὅταν ξέσπασε ή ἑλληνική ἐπανάσταση, ρίχθηκαν στόν κάλαθο τῶν ἀχρήστων και οἱ ἀρχῆς τής νομιμότητος και τὸ status quo πού μέ τόσον πείσμα προέβαλε ὁ Αὐστριακὸς ἀρχικαγκελλάριος Μέττερνιχ και οἱ ἰθύνοντες τής Εὐρώπης, πού προσπαθοῦσαν ὁ